

ACCESS TO PRACTICE AS A LAWYER BASED ON DATA FROM THE DISTRICT BAR COUNCIL IN OPOLE

Jacek Wiatrowski

PhD, Polonia University, Institute of Law and Administration,
e-mail: wiatrowskijacek@o2.pl, orcid.org/0000-0001-7032-5036, Poland

Bogusława Czekala

BSc, Polonia University, Institute of Law and Administration,
e-mail: czekalaboguslawa@gmail.com, orcid.org/0000-0002-3751-7391, Poland

Abstract. Lawyer is a legal profession of public trust who has been appointed to provide legal assistance, shape and apply the law, as well as to cooperate in the field of protection of civil rights and freedoms. This is one of the professions that focus on serving personal human needs and is additionally associated with receiving information about personal life. Therefore, the profession of lawyer must be organized in such a way that it can justify public conviction regarding the proper use of information about the individual that is needed in the course of services rendered (*Wyrok TK, 7 maja 2002*).

Keywords: profession of public trust, advocate, access to work.

DOI: <http://dx.doi.org/10.23856/3603>

Wprowadzenie

W Polsce zawód adwokata jest wykonywany w ramach samorządu zawodowego, a jego standardy i zasady znalazły swoje źródło w ustawie z roku 1982 – Prawo o adwokaturze (*Ustawa, 26 maja 1982*).

Analizując rzeczoną ustawę należy stwierdzić, iż zawód adwokata nie jest profesją, który może być wykonywany przez wszystkie osoby, bez względu na posiadane kwalifikacje. Dlatego też w przedmiotowym opracowaniu przedstawione zostaną dwie ważne kwestie:

- dostępność do aplikacji adwokackiej w oparciu o dane pozyskane z Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu,
- kwestie związane z egzaminami zawodowymi na podstawie danych pozyskanych również z Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu.

1. Aplikacja adwokacka w świetle danych Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu

Aplikacja adwokacka to podstawowa forma przygotowania zawodowego do wykonywania oraz podjęcia zawodu adwokata. W ramach prowadzonej aplikacji adwokackiej aplikanci przechodzą zarówno szkolenie teoretyczne jak i doskonalą swoje umiejętności praktyczne. Umiejętności te dotyczą oczywiście zakresu zawodu adwokata. Aplikanci adwokacy pod nadzorem swojego patrona podejmują czynności zawodowe, które należą do zadań wykonywanych przez tę grupę zawodową, czyli: przygotowują opinie prawne, udzielają porad prawnych, redagują pisma procesowe, a także podejmują czynności, które wchodzi w zakres zastępstwa procesowego zarówno przed sądami jak i innymi organami (*Wyrok WSA, 20 września 2006*).

Zgodnie z regulaminem odbywania aplikacji adwokackiej (*Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej przyjęty uchwałą, nr 55/2011 NRA, 19 listopada 2011*) - ów cykl szkolenia ma za zadanie przygotować aplikantów adwokackich do należytego oraz wszechstronnego wykonywania zadań, które zostały określone w ustawie Prawo o adwokaturze. Jednocześnie aplikacja adwokacka uczy postępowania zgodnie z zasadami słuszności, sprawiedliwości i uczciwości, jak również buduje poczucie godności zawodowej. Zadaniem aplikacji adwokackiej jest odpowiednie przygotowanie aplikantów do należytego oraz samodzielnego wykonywania tego zawodu. Nacisk kładziony jest przede wszystkim na umiejętności, które obejmują zastępstwo procesowe, przyswojenie zasad wykonywania zawodu jak również sporządzanie umów, opinii oraz pism.

Według art. 2 ust. 2 rzeczonego regulaminu za cel aplikacji należy uznać głównie opanowanie zasad etyki oraz godności zawodu, a także wdrażanie do przestrzegania zasad. Bardzo ważnym celem aplikacji adwokackiej jest również praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu adwokata, które jest zgodne z ustawą. Realizacja tego celu odbywa się poprzez takie działania jak:

- wykonywanie zadań oraz ćwiczeń praktycznych zleconych przez patrona,
- zastępowanie przed sądami, organami państwowymi, samorządowymi, organami ścigania i innymi instytucjami oprócz Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Trybunału Stanu,
- uczestnictwo w zajęciach szkoleniowych, które są organizowane przez okręgową radę adwokacką,
- odbycie praktyk w prokuraturze, kancelarii notarialnej, sądzie bądź innej instytucji publicznej (*Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej przyjęty uchwałą, nr 55/2011 NRA, 19 listopada 2011*).

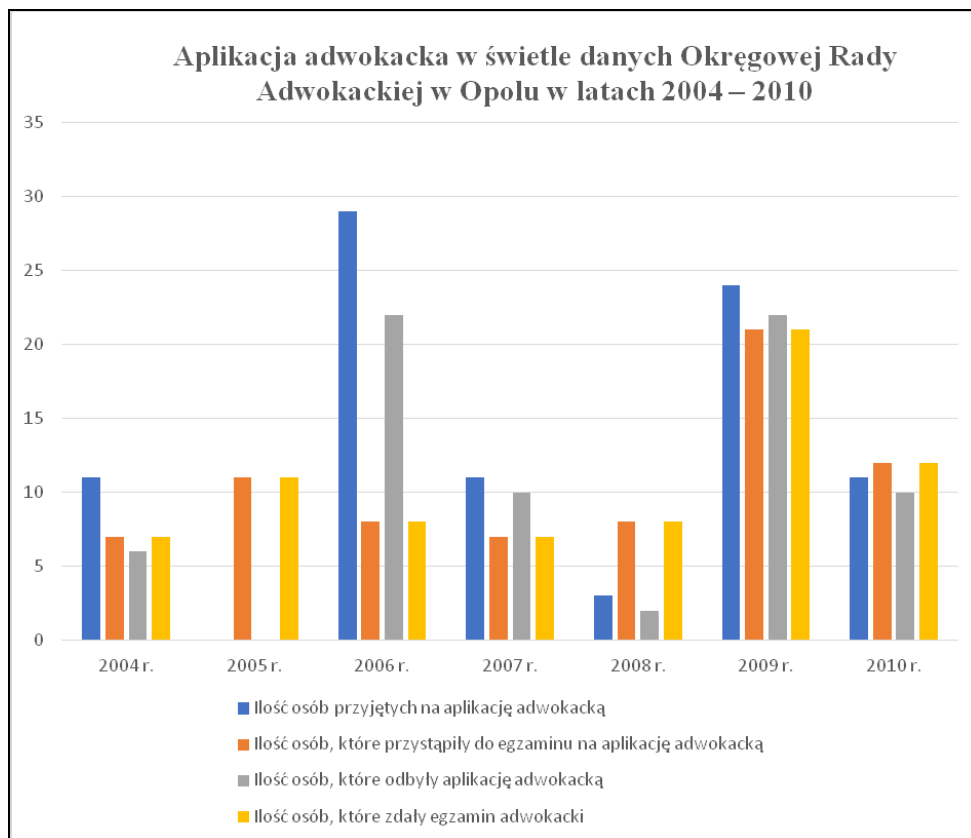
Analizując aplikację adwokacką należy przyjrzeć się również pozyskanym danym i liczbom. Dane, które zostały przedstawione w tym opracowaniu, pochodzą z Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu. W tabeli numer 1 przedstawiono analizę materiałów źródłowych, aplikacji adwokackiej dotyczących okresu pomiędzy rokiem 2004 a 2010.

Tabela 1

Aplikacja adwokacka w świetle danych Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu w latach 2004 – 2010

	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Ilość osób przyjętych na aplikację adwokacką	11	0	29	11	3	24	11
Ilość osób, które przystąpiły do egzaminu na aplikację adwokacką	7	11	8	7	8	21	12
Ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką	6	0	22	10	2	22	10
Ilość osób, które zdały egzamin adwokacki	7	11	8	7	8	21	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych materiałów z ORA Opole.

Wykres 1. Ocena danych dotyczących ilości osób przyjętych oraz przystępujących do aplikacji adwokackiej w latach 2004 do 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie dostarczonych dokumentów z ORA Opole

Analizując dane, które dotyczą aplikacji adwokackiej w ORA w Opolu, w pierwszej kolejności należy wziąć pod uwagę okres między 2004 a 2010 rokiem. Pierwszą kwestią, którą należy przeanalizować są dane dotyczące ilości osób przyjętych na aplikację adwokacką. Otóż, w 2004 roku aplikację podjęło 11 osób, z kolei w 2005 roku żadna osoba nie została przyjęta na aplikację adwokacką. Rok 2006 pod tym kątem należał do dużo bardziej efektywnych, ponieważ przyjęto 29 osób. Natomiast, dużo mniej, bo 11 osób zostało przyjętych w 2007 roku. W roku 2008 przyjęto tylko 3 osoby. Rok 2009 pod tym względem był lepszy - na aplikację adwokacką przyjęto 24 osoby. Rok 2010 – obejmował zaledwie 11 osób.

W dalszej kolejności opracowania warto również zwrócić uwagę na ilości osób, które przystąpiły do aplikacji adwokackiej. Od 2004 roku do 2008 roku liczby te wynosiły odpowiednio: 7, 11, 8, 7 i 8 osób. Znaczący przyrost nastąpił w 2009 roku - wówczas do egzaminu na aplikację adwokacką przystąpiło 21 osób. Natomiast w 2010 roku osób tych było 12.

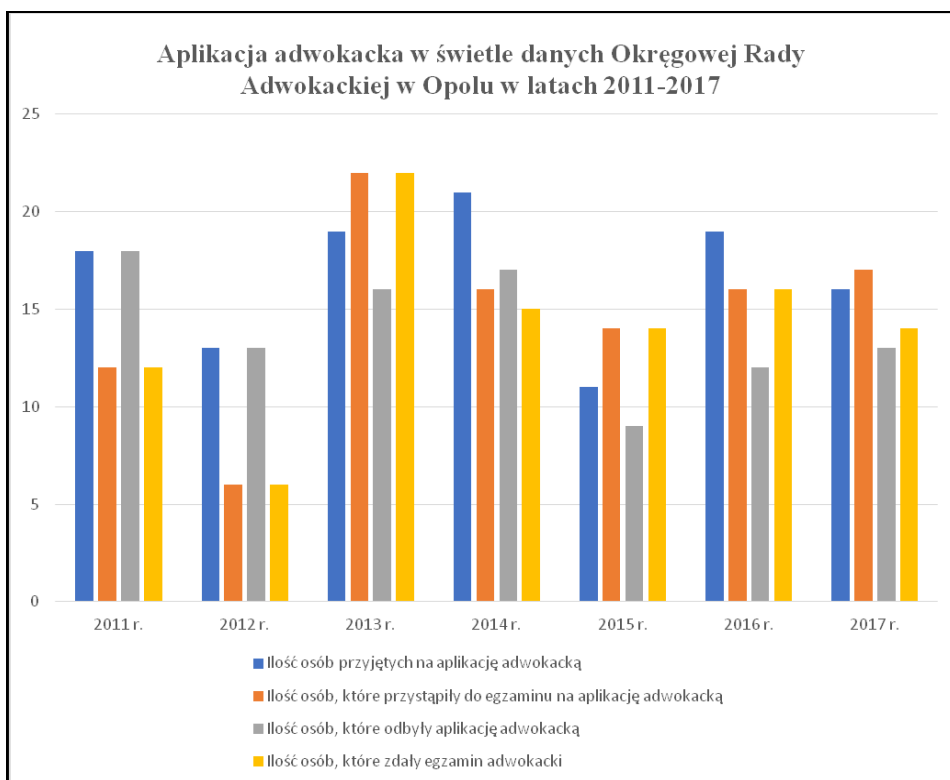
Wyniki te należy również zestawzić z dalszym przedziałem czasowym, tj. od 2011 roku do 2017 roku. Dane te przedstawiono w tabeli nr 2.

Tabela 2

Aplikacja adwokacka w świetle danych Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu w latach 2011-2017

	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Ilość osób przyjętych na aplikację adwokacką	18	13	19	21	11	19	16
Ilość osób, które przystąpiły do egzaminu na aplikację adwokacką	12	6	22	16	14	16	17
Ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką	18	13	16	17	9	12	13
Ilość osób, które zdały egzamin adwokacki	12	6	22	15	14	16	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych materiałów z ORA Opole.

Wykres 2. Analiza danych porównawczych za okres 2011 – 2017 przedstawiający tendencję wzrostową w ilości osób przyjętych i przystępujących do egzaminu na aplikację adwokacką

Źródło : opracowanie własne na podstawie dostarczonych dokumentów z ORA Opole

Relevantnym pozostaje, iż jeśli chodzi o badany okres pomiędzy 2011 a 2017 rokiem, to aplikacja adwokacka według otrzymanych danych stała się wyborem bardzo popularnym i była coraz częściej wybierana przez absolwentów studiów prawniczych. W 2011 roku, na aplikację adwokacką zostało przyjętych 18 osób, z kolei w 2012 roku ich liczba wynosiła 13. W roku 2013, 2014 oraz 2015, liczba osób przyjętych na aplikację adwokacką wynosiła odpowiednio 21, 11 oraz 19 osób. Natomiast w 2017 roku, przyjęto 16 osób.

Drugim aspektem poddanym egzegezie była ilość osób, które przystąpiły do egzaminu na aplikację adwokacką. W 2011 roku, było to 12 osób. W roku 2012, tylko 6 osób które przystąpiło do aplikacji adwokackiej. Wzrost nastąpił w latach 2012 - 2017r., jednak nie był bardzo wyrównany. W 2013 roku, 22 osoby przystąpiły do egzaminu na aplikację adwokacką, rok później 16 osób. W 2015 roku, 14 osób, natomiast w latach 2016 – 2017 odpowiednio 16-17 osób.

W konkluzji przedstawionego powyżej materiału badawczego pod kątem odbywania aplikacji oraz przystąpienia do egzaminu na aplikację adwokacką obejmującego obszar właściwości Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu należy stwierdzić, iż poziom chętnych na ten rodzaj aplikacji z roku na rok jest coraz to wyższy. Na pewno jest to zasługą otwarcia tego zawodu, co przyczyniło się do jego większej dostępności. Tym samym pozostaje wyciągnąć wnioski, iż choć liczba osób przyjętych na aplikację adwokacką oraz osób, które przystąpiły do egzaminu na aplikację adwokacką waha się, to jednak należy zauważyć, iż w badanym okresie czasowym poziom ten sukcesywnie wzrasta i utrzymuje się na dość równym poziomie.

Jednakże istotnym pozostaje, iż pomimo zaznaczającej się tendencji wzrostowej ilości osób chętnych do wykonywania prawniczego zawodu zaufania publicznego jakim pozostaje profesja adwokata, należy stwierdzić, że dane liczbowe pozyskane z Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu potwierdzają pewną normalizację oraz brak lawinowego przyrostu absolwentów wydziałów prawa, którzy wiązałiby swoją przyszłość z wykonywaniem tej profesji prawniczej.

Dlatego też, w następnej części przedstawionego opracowania zostanie omówiona kwestia zdawalności egzaminów zawodowych na podstawie danych pozyskanych z Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu.

2. Egzamin zawodowy w świetle danych Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu

Wydaje się, iż ważną, jeżeli nawet nie kluczową kwestią dotyczącą dostępności do wykonywania prawniczych zawodów zaufania publicznego są również egzamin zawodowy, które uprawniają adwokatów do wykonywania tego zawodu. Tutaj również należy przeanalizować dwa zakresy czasowe pod kątem ilości osób, które odbyły aplikację adwokacką oraz ilości osób, które zdały zawodowy egzamin adwokacki. Klasyfikację, o której mowa powyżej, zilustruje tabela numer 3, zamieszczona w niniejszym opracowaniu.

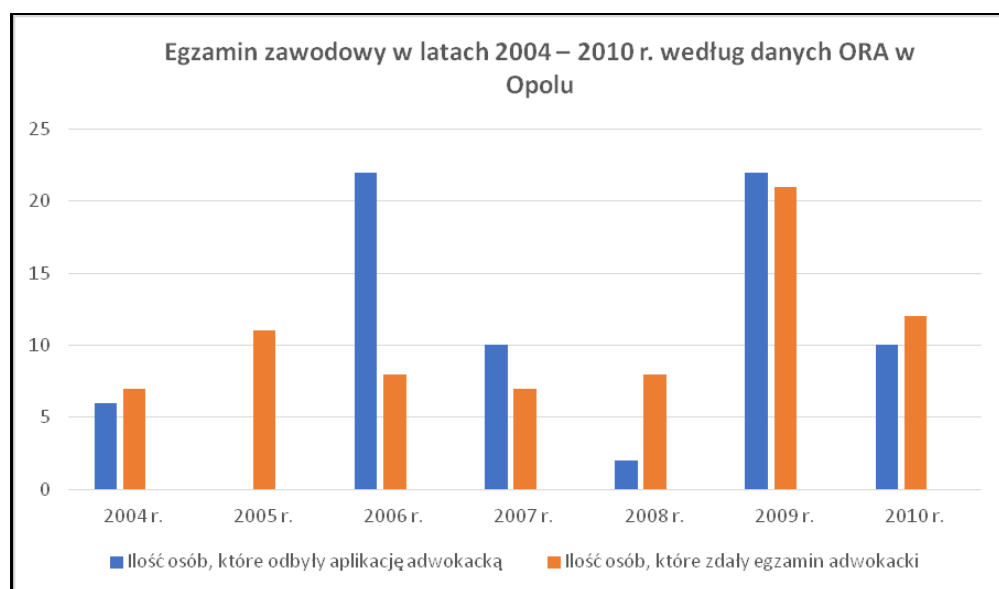
Analizując ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką w latach 2004 – 2010, należy zauważyć duże rozbieżności następujące po sobie w kolejnych latach. Począwszy od roku 2004 aż do 2010 roku, ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką wynosiła kolejno: 6, 0, 22, 10, 2, 22, 10. Jak widać po przedstawionych danych - występują tu bardzo widoczne różnice i wahania ilości osób, które odbyły aplikację adwokacką prowadzoną przez ORA w Opolu.

Tabela 3

Egzamin zawodowy w latach 2004 – 2010 r. według danych ORA w Opolu

	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką	6	0	22	10	2	22	10
Ilość osób, które zdały egzamin adwokacki	7	11	8	7	8	21	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych materiałów z ORA Opole

Wykres 3. Ocena poziomu ilości osób, które odbyły aplikację adwokacką, i które zdały egzamin adwokacki w latach 2004-2010

Źródło : opracowanie własne na podstawie dostarczonych dokumentów z ORA Opole

Drugą poddaną egzegezie zmienną jest ilość osób, które zdały egzamin adwokacki, co jest równoznaczne z posiadaniem prawa do wykonywania tego zawodu. I tak w 2004 roku, 7 osób zdało egzamin adwokacki. W kolejnych latach, czyli od 2005 do 2008 roku, liczba ta utrzymywała się na wyrównanym poziomie, kolejno 11 osób, 8,7 oraz znów 8 osób. Sytuacja uległa widocznej zmianie w 2009 roku - wówczas egzamin adwokacki został zdany przez 21 osób. W 2010 roku liczba ta wynosiła już tylko 12 osób.

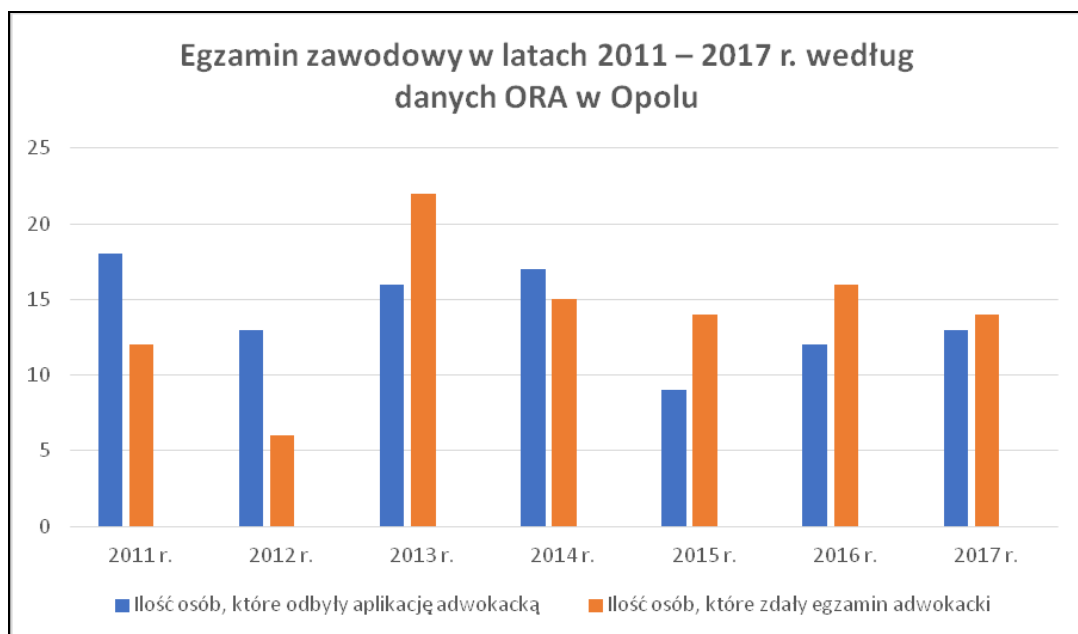
W konfrontacji z analizowanymi zmiennymi, w tym miejscu należy przyjrzeć się również danym przypadającym na lata 2011-2017. W tabeli numer 4 znajdują się dane wytyczne z tego okresu.

Tabela 4

Egzamin zawodowy w latach 2011 – 2017 r. według danych ORA w Opolu

	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017r.
Ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką	18	13	16	17	9	12	13
Ilość osób, które zdały egzamin adwokacki	12	6	22	15	14	16	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych materiałów z ORA Opole.

Wykres 4. Analiza porównawcza – zestawienie osób odbywających aplikację adwokacką i zdających egzamin adwokacki w latach 2011-2017

Źródło : opracowanie własne na podstawie dostarczonych dokumentów z ORA Opole

Podjmując kwestię interpretacji przedstawionych danych należy stwierdzić co następuje: mianowicie pierwszą analizowaną zmienną jest ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką w latach 2011 do 2017. Analizując powyższe dane przedstawione powyżej można zauważyć, iż poziom zdawalności egzaminu zawodowego był dość wyrównany w badanych latach. Od 2011 roku do 2017 roku, ilość osób, które odbyły aplikację adwokacką wynosiła kolejno: 18, 13, 16, 17, 9, 12 oraz 13 osób. Porównując te dane z danymi z lat poprzednich, tj. od 2004 do 2010 roku, można stwierdzić, że na chwilę obecną poziom zdawalności utrzymuje się na równym poziomie. Takowe pozwala stwierdzić, iż w przypadku Okręgowej Rady

Adwokackiej w Opolu poziom kształcenia aplikantów adwokackich pozostaje na wysokim poziomie, czego odzwierciedleniem pozostaje wysoka zdawalność egzaminów zawodowych.

Podsumowanie

Po znowelizowaniu ustawy Prawo o adwokaturze, zmianie egzaminów oraz wprowadzeniu nowych regulacji zawód adwokata stał się bardziej otwarty dla kandydatów – zarówno tych, którzy dopiero zdawali egzamin na aplikację adwokacką jak i tych, którzy przystępowali już do egzaminu zawodowego.

W tym miejscu dla większej transparentności przedstawionych badań warto wspomnieć o ustawie z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (*Ustawa, 13 czerwca 2013, Dz.U. 2013 poz. 829*), gdzie wprowadzono bardzo istotne zmiany dotyczące egzaminu adwokackiego. Zmiany te obowiązują już od 2016 roku. Osoby, które przystąpiły do egzaminu w 2016 roku, zdawały egzamin zawodowy według nowych zasad. Egzamin ten składał się z 5 części. Nie uległy zmianie zadania należące do bloku karnego, gospodarczego oraz administracyjnego. Jednak forma całego egzaminu zawodowego została rozszerzona o prawo rodzinne, a także egzamin dotyczący zasad wykonywania zawodu oraz zasad etyki (*Nowe zasady przeprowadzania egzaminu adwokackiego w 2016 roku*).

Pomimo wprowadzenia tak istotnych zmian, które wpłynęły na wymogi dotyczące egzaminu zawodowego – poziom wiedzy oraz przygotowania do zawodu adwokata nie został obniżony. Wprowadzony jednolity egzamin adwokacki to wartość, która jest niekwestionowana – nie blokuje dostępu do zawodu, a jednocześnie pozwala na zachowanie pewnych standardów, które świadczą o należyтым przygotowaniu do wykonywania zawodu adwokata.

Podsumowując niniejsze wywody, w oparciu o materiał porównawczy pozyskany z Okręgowej Rady Adwokackiej w Opolu, a dotyczący dostępności do wykonywania prawniczego zawodu zaufania publicznego- adwokata, poprzez analizę ilości kandydatów składających egzaminy na aplikację adwokacką i w dalszej perspektywie zdających egzaminy zawodowe należy stwierdzić następujące fakty: zainteresowanie przystąpieniem egzaminu na aplikację adwokacką w ORA Opole po otwarciu dostępności delikatnie wzrosło i utrzymuje się na stałym poziomie. Jednocześnie państwowy charakter egzaminów gwarantuje wykluczenie jakiegokolwiek nepotyzmu oraz premiuje wiedzę i zdolności kandydatów. Odnosząc się do kwestii zdawalności egzaminu zawodowego, w przypadku ORA Opole za pozytywny należy odnotować wysoki stopień zdawalności rzezonego egzaminu, co potwierdza efektywność kształcenia aplikantów w Okręgowej Radzie Adwokackiej w Opolu.

References

Nowe zasady przeprowadzania egzaminu adwokackiego w 2016 roku. [Electronic resource]. Retrieved from http://www.ora.kielce.pl/a,372,NOWE_ZASADY_PRZEPROWADZANIA_EGZAMINU_ADWOKACKIEGO_w_2016_r.html]. [in Polish].
Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej przyjęty uchwałą, nr 55/2011 NRA, 19 listopada 2011 r. Wraz ze zmianami wprowadzonymi uchwałą, nr 21/2014 NRA, 22 listopada 2014 r. Oraz uchwałą, nr 51/2015 NRA, 13 listopada 2015 r. – t.j. w formie obwieszczenia Prezydium NRA z 15 grudnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej. [in Polish].

Ustawa, 13 czerwca 2013 r. O zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów. Dziennik Ustaw, 2013, poz. 829. [in Polish].

Ustawa, 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze. Dziennik Ustaw, Nr 16 poz. 124 z późn. zm.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, 7 maja 2002 r., sygn. akt SK. 20/00. Dziennik Ustaw, 2002, nr. 66, poz.611. [in Polish].

Wyrok WSA w Warszawie z 20 września 2006 r., sygn. VI SA/Wa 1203/06. [in Polish].